

Nr 73.

Av herr Pehrsson i Göteborg, *angående vissa av enskilda föreningar eller klubbar anordnade nöjeställningars inordnande under gällande bestämmelser för offentliga tillställningar.*

I fråga om nöjeställningar av olika art äro föreskrifter lämnade i kungl. ordningsstadgan för rikets städer 24 mars 1868, vari föreskrives, att "var och en som vill i stad eller å dess område giva offentlig föreställning, — — — anställa maskerad, bal, lekstuga eller andra nöjen — — —, vilka genom allmän tidning, anslag eller annorledes kungöras, eller vartill inträdeskort försäljas eller avgift på ett eller annat sätt från allmänheten fordras, begäres eller mottages, eller till vilka allmänheten eljest har tillträde, skall därom göra anmälan hos polismyndigheten — — —."

Är fråga om maskerad, bal, lekstuga, lindansning — — — då skall polismyndighetens tillstånd avvaktas — — —.

För biografföreställningar finnas dessutom bestämmelser i kungl. förordningen ang. biografföreställningar 22 juni 1911, där i § 1 föreskrives: "Var och en som vill offentligen förevisa — — — biografbilder, skall därom göra ansökan i stad hos vederbörande polismyndighet — — —". Och i § 4: "Vid föreställning, som avses i § 1, må ej förevisas bilder, såvida de icke dessförinnan blivit efter verkställd granskning godkända i den ordning här nedan sägs."

Härtill komma bestämmelserna i kungl. förordningen om rätt för kommun att upptaga särskild avgift vid vissa offentliga nöjeställningar 30 maj 1919, där det i § 1 heter: "För nöjeställning, till vilken allmänheten har tillträde mot avgift, äger kommun, inom vilkens område tillställningen försiggår, uttaga en särskild avgift, benämnd nöjesskatt."

Dessa bestämmelser, som avse att reglera det offentliga nöjeslivet, ha emellertid börjat att bliva i avsevärd mån illusoriska och kringgås öppet. Sådana nöjeställningar undandragas polismyndighets uppsikt, förbjudna filmer uppföras och kommunerna gå förlustiga nöjesskatterna. Detta sker genom bildande av föreningar eller klubbar, varigenom av dem hållna tillställningar förlora sin karaktär av offentliga, trots det, att i realiteten de innebära över huvud taget samma offentlighet som övriga liknande. Detta gäller både idrott, dans och biograf.

Härvid torde som exempel erinras om de av föreningen "Arbetarekultur"

i Stockholm, Göteborg, Norrköping och Södertälje anordnade biografföreställningar av den av censuren förbjudna ryska propagandafilmen Potemkin. Föreställningarna kungjordes i pressen och medelst affischer. Biljetter tillhandahölls — åtminstone i Göteborg i biljettluckan — med en tilläggsavgift av 50 eller 25 öre, som kallades inträdesavgift i "Arbetarekultur". Föreställningarna bevistades av 1,000-tals personer, av vilka ett flertal icke hade det ringaste intresse av eller kännedom om "Arbetarekultur", en förening, som av vissa förhållanden att döma rent av var tillkommen för att mot lagens bestämmelser framföra nämnda film.

Polismyndigheterna i Göteborg, Norrköping och Södertälje ansågo lagens ordalydelse icke lägga hinder i vägen för detta öppna trots mot dess andemening. I Stockholm anhängiggjordes åtal, som ännu icke utagerats. Denna olika uppfattning av ett så extremt fall torde visa nödvändigheten av ändrade bestämmelser, så att lagens andemening måtte efterföljas.

Genom på nämnda sätt anordnade, i verkligheten offentliga boxningsmatcher frånhändas kommunerna nöjesskatt till betydande belopp, utan att anhängiggjort åtal lett till resultat.

Detsamma gäller en del dansklubbar, vilkas antal är i stadig tillväxt och som nu på samma sätt undandraga sig polismyndighetens uppsikt. Man får en stark känsla av att läget behöver uppmärksammas, då man ser, att offentliga myndigheter såsom vägande skäl mot föreslagen inskränkning i restaurandansen uttala farhågor, att detta skulle medföra en ökning av dansklubbarna, som nu stå alldeles utanför varje slags uppsikt.

I vårt södra grannland har att döma av pressens uttalanden detta okontrollerade klubbväsende, som där tagit form av "nattklubbar", börjat bliva ett verkligt samhällsont.

Barnavårdsnämnderna i rikets båda största städer torde ha erfarenheter av vådan av dessa klubbar för särskilt de unga flickorna.

Hittills torde det i vårt land vara i de största städerna, som dessa osunda företeelser visat sig. Hejdas icke denna lag kringgående och trotsande trafik, torde vi snart få förspörja, att den sprider sig över landet. Man kan med skäl fråga sig inför det redan passerade, om något hinder egentligen skulle föreligga för bildandet av t. ex. en förening "för framförande utav av censuren förbjudna filmer". Biografcensuren kan, om den inslagna vägen får fortsättas utan något ingripande, härigenom mista sin allmänt uppskattade betydelse.

Det torde också vara skäl att åter erinra om att förordningen om nöjesskatt göres ineffektiv genom nämnda tillvägagående och betydande summor undandragas kommunerna.

Det torde näppeligen vara möjligt att utan författningsändring råda bot på här påvisade missförhållanden. Närmast torde man kanske böra utsträcka anmälningsskyldigheten i § 13 i ordningsstadgan för rikets städer till enskilda föreningar och klubbar, som anordna tillställningar av nämnd art,

och därmed ställa dessa under polismyndighetens uppsikt. Lagbestämmelserna borde så formuleras, att därunder indragas även sådana tillställningar, som anordnas av föreningar, vilka uppenbart äro tillkomna för att framföra olagliga filmer eller eljest undandraga nöjestillställningar ordningsstadgas föreskrifter, polismakts uppsikt och nöjesskatt. Man torde även möjligen kunna tänka sig, att ett visst maximiantal närvarande skulle stadgas för att en tillställning skulle äga karaktär av enskild.

Denna fråga är dock grannlaga och kräver en noggrann utredning för att vägar må utfinnas för att rätta på de påpekade missförhållandena utan att inkräkta på lojala sammanslutningars och enskildes tillbörliga frihet. Sådant utredning torde endast kunna företagas genom Kungl. Maj:ts försorg.

Jag tillåter mig därför hemställa,

att riksdagen ville besluta att anhålla, det Kungl. Maj:t täcktes vidtagna åtgärder för att de nöjestillställningar, som anordnas av enskilda föreningar eller klubbar, men som i verkligheten äro av offentlig art, måtte komma att falla under samma bestämmelser, som gälla för andra liknande offentliga tillställningar.

Stockholm den 17 januari 1927.

Per Pehrsson.

I motionen instämma:

G. A. Björkman.

Sv. Bengtsson

i Norup.

Harald Hallén.

Bertha Wellin.

Herman Andersson.

Gust. Mosesson.

Erik Röing.
